บทคัดย่อ

ในปัจจุบันภาษีท้องถิ่นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดเก็บเอง มีสัดส่วนรายได้ที่ต่ำเมื่อเทียบกับรายได้รวมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีผลทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประเทศไทยไม่มีความอิสระมากพอที่จะวางนโยบายทางการคลังหรือมีอิสระมากพอตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย ทั้งนี้เกิดจากปัญหาโครงสร้างภาษีท้องถิ่นของไทยที่ใช้ในปัจจุบันยังเป็นโครงสร้างเดิม ที่สร้างขึ้นหรือมีรากฐานความคิดในยุคที่ไม่มีการกระจายอำนาจ กล่าวคือ รายได้จากภาษีเกือบทั้งหมดเป็นภาษีของส่วนกลาง ในขณะที่ฐานภาษีของท้องถิ่นแคบ (Narrow Tax Base) ไม่มีความยืดหยุ่นพอ นอกจากนี้ กฎหมายที่ใช้บังคับจัดเก็บภาษีท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นปัจจุบันยังมีความบกพร่อง เนื่องจากเป็นกฎหมายที่ใช้มานานไม่สอดคล้องกับสภาวการณ์ปัจจุบัน ทั้งยังมีจำนวนมาก ก่อให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติทั้งกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จัดเก็บภาษีที่จัดเก็บภาษีและผู้เสียภาษี

การศึกษาวิทยานิพนธ์ในเรื่องนี้ มุ่งศึกษาเปรียบเทียบและวิเคราะห์กฎหมายที่ให้อำนาจในการจัดเก็บภาษีท้องถิ่นและโครงสร้างภาษีท้องถิ่นของประเทศไทยกับประเทศญี่ปุ่น เพื่อให้ทราบถึงสภาพปัญหาและแนวทางในการปฏิรูประบบและรูปแบบภาษีท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประเทศไทย เพื่อให้ภาษีท้องถิ่นของประเทศไทยมีประสิทธิภาพและสร้างรายได้ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพิ่มขึ้น

จากการศึกษาเปรียบทียบและวิเคราะห์ในเรื่องนี้ ผู้เขียนได้เสนอแนวทางในการปฏิรูประบบกฎหมายภาษีท้องถิ่นของประเทศไทย ดังนี้

(1) เสนอให้เพิ่มอำนาจในการจัดเก็บภาษีให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแทนการโอนงบประมาณมาจากส่วนกลางในลักษณะของเงินอุดหนุน อาทิ ย้ายการเก็บภาษีประเภทหลักซึ่งได้แก่ ภาษีจากฐานรายได้ของบุคคลธรรมดาและนิติบุคคล ให้มีการจัดเก็บได้โดยตรงจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(2) เสนอให้มีการปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการจัดเก็บรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยการรวบรวมระเบียบกฎหมายที่ว่าด้วยรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกฉบับเข้าไว้ด้วยกัน เป็นกฎหมายภาษีท้องถิ่น และให้อำนาจองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบัญญัติกฎหมายหรือข้อบัญญัติท้องถิ่น ในการกำหนดประเภทและอัตราภาษีเองภายใต้กรอบของกฎหมายภาษีท้องถิ่น และอำนาจดังกล่าวต้องไม่ถูกแทรกแซงจากรัฐบาลกลาง โดยนำ The Local Tax Law (ประกาศใช้เมื่อวันที่ 31 กรกฎาคม ค.ศ.1950) ที่เป็นกฎหมายแม่บทที่บทบัญญัติให้

กรอบอำนาจในการจัดเก็บภาษีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประเทศญี่ปุ่นมาเป็นตัวอย่างการรวมกฎหมายที่จัดเก็บภาษีท้องถิ่นทุกประเภทไว้ในฉบับเดียว

(3) เสนอแนวความคิดในการเพิ่มแหล่งรายได้ประเภทภาษีท้องถิ่น โดยการแบ่งภาษีจากฐานรายได้บุคคลธรรมดาและนิติบุคคลที่ส่วนกลางเป็นผู้จัดเก็บในปัจจุบันให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดเก็บเป็นภาษีท้องถิ่น โดยนำตัวอย่างการจัดเก็บภาษีท้องถิ่นจากฐานรายได้ของประเทศญี่ปุ่น เพื่อพิจารณาถึงความเหมาะสมที่จะนำมาเป็นแหล่งรายได้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประเทศไทยต่อไป